

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Eigenwijs vaderland : populair nationalisme in negentiende-eeuws Amsterdam

Petterson, A.F.

Citation

Petterson, A. F. (2017, January 24). *Eigenwijs vaderland : populair nationalisme in negentiende-eeuws Amsterdam*. Prometheus, Amsterdam. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/45463>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/45463>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/45463> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Petterson, A.F.

Title: Eigenwijs vaderland : populair nationalisme in negentiende-eeuws Amsterdam

Issue Date: 2017-01-24

Eigenwijs vaderland

Eigenwijs vaderland

Populair nationalisme in
negentiende-eeuws Amsterdam

Proefschrift

Ter verkrijging van
de graad van Doctor aan de Universiteit Leiden,
op gezag van Rector Magnificus prof. mr. C.J.J.M. Stolker,
volgens besluit van het College voor Promoties
te verdedigen op dinsdag 24 januari 2017 klokke 16.15 uur

door
Anne Frederique Petterson

geboren te Alkmaar
12 januari 1987

Promotores

prof. dr. H. te Velde, Universiteit Leiden

prof. dr. W.J.H. Furnée, Radboud Universiteit Nijmegen

Copromotor

dr. D. Bos, Universiteit Leiden

Promotiecommissie

prof. dr. J. Pollmann, Universiteit Leiden

prof. dr. P. de Rooy, Universiteit van Amsterdam

dr. M. Beyen, Universiteit Antwerpen

dr. M.J. Janse, Universiteit Leiden

Deze uitgave kwam tot stand met steun van de M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting, de J.E. Jurriaanse Stichting en de Stichting Professor van Winter Fonds.

© 2017 Anne Petterson

Omslagontwerp Jan van Zomeren

Foto omslag Hoek van de Herengracht en Gasthuismolensteeg, foto George Hendrik Breitner (toegeschreven aan) ca. 1890-1900/Rijksmuseum, Amsterdam

Foto auteur Maria van Rooijen

Lithografie afbeeldingen binnenwerk Marc Gijzen

Zetwerk Mat-Zet bv, Soest

Van dit proefschrift is ook een handelseditie verschenen bij Uitgeverij Prometheus te Amsterdam onder ISBN 978 90 351 4374 6

Inhoud

Inleiding	9
Nationalisme	10
‘Gewone mensen’	12
Amsterdam	17
Bronnen en opbouw	20
Boodschap en beleving: standbeelden in de stad	25
Grote mannen op een voetstuk	27
De wereld van de oprichters	28
Een blijk van Hollands roem en eer?	32
Leiden, Den Haag of Amsterdam?	35
‘Slagboomen der kontributiën’	38
De onthulling	39
Een waarlijk vaderlands feest?	43
Zoeken naar verbinding	47
Een huiselijk feest	52
Beleving van de beelden	54
‘Zeg, Lijs!, kent gij dien vreemden klant?’	55
Van Botermarkt naar Rembrandtplein	59
Het beeld vastgelegd	63

De natie als performance: het volkslied	75
Vaderlandse klanken	77
<i>Wien Neêrlands bloed</i> en <i>Wilhelmus</i> als bindmiddel	84
Van verenigingshymne tot bruiloftslied	93
Ongenode geluiden	100
<i>Wien Neêrlands bloed</i> als strijdmiddel	103
Een nieuw lied	106
Een nieuwe klank	110
Om de eer van de straat: Oranjeliefde	119
Willemsstraat	121
Feestelijke Oranjebuurten	125
Straatversieringen	127
Competitie	133
Optochten door de stad	134
Volksspelen	140
De Oranjefurie van 1887	147
Rood versus Oranje	148
‘Gelijkheid kan er toch nooit bestaan’	150
Oranjevriendenkring	156
Het einde van een generatie	162
‘Veel kleinen maken één groote’: de Boerenoorlogen	169
De massameeting van 1881	171
De meeting als mobilisatiemiddel	172
Wij stamverwanten	175
Volksopinie	178
Steun aan de Boeren	184
Collectes	186
Motivaties	192
Vijandbeeld	194
Incidenten	197
Havenboycot	199

Het bezoek van Kruger	207
Oom Paul	209
Herkenningsproces	214
Vraag en aanbod: de commercialisering van de natie	225
De natie geëtaleerd	226
Oranje	228
Portrettomanie	234
Actualiteiten	237
Het Nederlandsch Panopticum	240
De koninklijke huiskamer	243
Nederland verbeeld	246
Bezoekers	250
‘Levende photographieën’	254
Besluit	263
Woord van dank	277
Noten	279
Archieven & literatuur	327
Illustratieverantwoording	351
Personenregister	353
Geografisch register	359
Straatnamenregister	361
Over de auteur	365
Summary	367